

स्थानीय राजपत्र

पुतलीबजार नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ८, संख्या ८, पारित मिति : २०८१/०३/०९, प्रकाशित मिति : २०८१/०३/२४

भाग १

पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०८१

प्रस्तावना:

पुतलीबजार नगरपालिकाको भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासका गर्नुपर्ने कुरालाई हृदयङ्गम गर्दै भाषा, साहित्य, संस्कृति, दर्शन तथा सामाजिक शास्त्रको अनुसन्धान एवं मौलिक सृजनाका माध्यमद्वारा समाज उपयोगी कृतिहरू तयार गर्न गराउन र यस क्षेत्रका प्रतिभाहरूको सम्मान र कदर गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको स्थापना र सञ्चालन गर्न वाञ्छनीय भएकोले

नेपालको संविधानको धारा २२१ (१) र (२) तथा अनूसूची ८ (२२) एवं स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ बमोजिम पुतलीबजार नगरपालिकाको १५ औं नगरसभामा यो प्रतिस्थापन विद्येयक पेश गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम 'पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०८१' रहेको छ।
(२) यो ऐन नगरसभाबाट पारित भई प्रमाणीकरण भएपछि प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,
- क) "पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान" भन्नाले दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ ।
- ख) "प्रज्ञा प्रतिष्ठान" भन्नाले पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ ।
- ग) "ललितकला" भन्नाले चित्रकला मूर्तिकला, हस्तकला, शिल्पकला र वास्तुकला सम्झनु पर्छ ।
- घ) "नाट्यकला" भन्नाले नाटक अभिनय र रङ्गकर्म सम्झनुपर्छ ।
- ङ) "संगीत" भन्नाले गायन संगीत, वादन र नृत्य सम्झनुपर्छ ।
- च) "प्रज्ञा प्रतिष्ठान" भन्नाले दफा ४ बमोजिमको प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ ।
- छ) कुलपति" भन्नाले दफा ४ को क बमोजिमको कुलपति सम्झनु पर्छ ।
- ज) "उपकुलपति" भन्नाले दफा ४ को ख बमोजिमको उपकुलपति सम्झनु पर्छ ।
- झ) "पदाधिकारी" भन्नाले कुलपति, उपकुलपति, प्रज्ञा सभाका सदस्य सचिव र प्रज्ञा प्रतिष्ठान सदस्य सम्झनुपर्छ ।
- ञ) "तोकिएको वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद २

पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको स्थापना, गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार

३. **पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको स्थापना:** (१) पुतलीबजार नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सबै भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासका गर्ने काम समेतका लागि पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान स्थापना गरिनेछ ।
(२) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कार्यालय पुतलीबजार नगरकार्यपालिकाको कार्यालय वा तोकिएको स्थानमा रहनेछ ।
४. **पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको गठन:** (१) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको संगठन संरचना देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- क) पुतलीबजार नगरपालिकाको भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासमा कम्तिमा २० वर्ष योगदान भएको कम्तिमा ५० वर्ष उमेर भएको नगरकार्यपालिकाले मनोनयन गरेको व्यक्ति - कुलपति
- ख) पुतलीबजार नगरपालिकाको भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासमा कम्तिमा १० वर्ष योगदान भएको नगर प्रमुखले मनोनयन गरेको व्यक्ति - उपकुलपति
- ग) पुतलीबजार नगरपालिकाको भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासमा समर्पित कम्तिमा २ महिला सहित नगर प्रमुखले मनोनयन गरेका ४ जना - सदस्य
- घ) पुतलीबजार नगरपालिकाको भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासमा समर्पित कम्तिमा १ महिला सहित कुलपतिले मनोनयन गरेका २ जना - सदस्य
- ङ) शिक्षा शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव
- (२) उपदफा (१) बमोजिम मनोनित सदस्यहरूको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(३) कुनै कारणले पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानका मनोनित सदस्यको पद रिक्त हुन गएमा बाकी अवधिका लागि त्यस्तो सदस्य जुन विधा वा क्षेत्रबाट मनोनयन भएको हो सोही विधा वा क्षेत्रबाट सदस्यको मनोनयन गरिनेछ ।

(४) प्रज्ञा प्रतिष्ठानका सदस्यहरूले पाउने बैठक भत्ता लगायतका अन्य सेवा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको कुलपति उपकुलपति तथा सदस्यमा मनोनयनको गर्दा भाषा, साहित्य, ललितकला, नाट्यकला संगीत, संस्कृति सम्बन्धी विधामा सृजना, अध्ययन तथा अनुसन्धान गरेका वा सो विधामा ख्याति प्राप्त व्यक्तिहरूमध्येबाट सम्भव भएसम्म सबै जाति तथा भाषाभाषीलाई समेट्ने गरी गर्नु पर्नेछ ।

५. **प्रज्ञा प्रतिष्ठानको काम, कर्तव्य र अधिकार: प्रज्ञा प्रतिष्ठानको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:**

- क) भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकला, नाट्यकला,सङ्गीतको संरक्षण संबर्द्धन र विकास गर्ने ।
- ख) भाषा साहित्य संस्कृति ललितकला नाट्यकला सङ्गीत सम्बन्धित सामाग्रीको सङ्कलन, अध्ययन अनुसन्धान गरी कृति प्रकाशन गर्न गराउने ।
- ग) भाषा साहित्य संस्कृति ललितकला नाट्यकला, सङ्गीत सम्बन्धी विविध विषयमा प्रादेशिक राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी सम्मेलन साहित्य महोत्सव मञ्चन प्रदर्शनी तथा प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने, गराउने ।
- घ) भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकला, नाट्यकला सङ्गीत सम्बन्धी विषयमा प्रादेशिक राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संङ्घसंस्थासँग प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्ध कायम गरी पारस्परिक सहयोगको आदान प्रदान गर्ने ।
- ङ) भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकला, नाट्यकला, संगीत सम्बन्धी विषयका प्रादेशिक राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीमा भाग लिने ।
- च) महत्वपूर्ण कृतिको अनुवाद तथा प्रकाशन गर्ने गराउने ।
- छ) विभिन्न जातिका मौलिक संस्कृति र पहिचानको जगेना गर्ने ।
- ज) भाषा साहित्य संस्कृति, ललितकला, नाट्यकला सङ्गीतका ग्रन्थ र सामग्री संग्रह गर्ने ।
- झ) लोक साहित्य, लोक संगीत, लोक नृत्य, जस्ता विधाका श्रव्यदृश्य सामग्रीको निर्माण, सङ्कलन अध्ययन अनुसन्धान गरी तिनको डिजिटल अभिलेख राख्ने ।
- ञ) भाषा, साहित्य, संस्कृति, ललितकला नाट्यकला सङ्गीत सम्बन्धित विषयमा प्रतिभाको विकास गर्ने वातावरण सृजना गर्ने ।
- ट) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका लोपोन्मुख भाषा, लिपि, साहित्य कला र संस्कृतिको संरक्षण, संवर्द्धन र विकास गर्ने ।
- ठ) भाषा, साहित्य, संस्कृति ललितकला नाट्यकला सङ्गीतका मौलिकतार विशिष्टतालाई राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- ड) नगरको स्थानीय पाठ्यपुस्तक निर्धारण गर्न सुझाव दिने ।

६. **पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठक:** (१)पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठक सामान्यतया वर्षको ३ पटक बस्नेछ ।

२) प्रतिष्ठानको बैठक प्रतिष्ठानको कुलपतिले तोकेको मिति,समय र स्थानमा बस्नेछ ।

३) प्रतिष्ठानको बैठक हुनभन्दा कम्तीमा चौबिस घण्टा अगावै बैठकमा छलफल हुने विषयको कार्यसूची सहितको सूचना सदस्य सचिवले सबै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ ।

- (४) प्रतिष्ठानमा तत्काल कायम रहेका सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशत भन्दाबढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा प्रतिष्ठानको बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (५) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठकको अध्यक्षता प्रतिष्ठानको कुलपति र निजको अनुपस्थितिमा उप कुलपतिले गर्नेछन ।
- (६) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (७) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठकका निर्णय प्रतिष्ठानको सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (८) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि प्रतिष्ठान आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-३

पदाधिकारी तथा कर्मचारी

७. **कुलपति:** (१) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा १ कुलपति रहनेछन ।
 (२) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको प्रमुख पदाधिकारिको काम कुलपतिले गर्ने छन ।
८. **कुलपतिको काम, कर्तव्य र अधिकार: देहायका काम, कर्तव्य र अधिकार कुलपतिलका हुनेछन ।**
- क) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले गरेका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
 ख) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रम बजेट प्रतिवेदन तथा अन्य प्रतिवेदन तयार गर्न लगाउने ।
 ग) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानको काम कारवाही तथा कर्मचारी प्रशासनको सामान्य नियन्त्रण गर्ने ।
 घ) पुतलीबजार नगरपालिकाको स्वीकृति लिइ पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानका तर्फबाट करार गर्ने ।
 ङ) स्वदेशी तथा विदेशी सङ्घ संस्था एवम् सङ्घ तथा अन्य प्रदेशका प्रज्ञा प्रतिष्ठानहरूसंग सम्बन्धित विषयमा प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्ध कायम गर्ने ।
 च) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले समयसमयमा दिएका निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने ।
 छ) पुतलीबजार नगरकार्यपालिकाले निर्णय बमोजिमका कार्यहरू र अन्य तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।
९. **पदाधिकारी सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) पदाधिकारीको पारिश्रमिक, सेवाका शर्त र सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।
१०. **पद रिक्त हुने अवस्था:** देहायका अवस्थामा पदाधिकारी र प्रतिष्ठानका सदस्यको पद रिक्त भएको मानिनेछः
- क) पदावधि समाप्त भएमा,
 ख) राजीनामा दिएमा,
 ग) मानसिक सन्तुलन ठीक नभएमा,
 घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा,
 ङ) दफा ११ बमोजिम पदबाट हटेमा वा
 च) मृत्यु भएमा ।

११. **पदबाट हटाउन सक्ने:** (१) पदाधिकारी वा प्रतिष्ठानका सदस्यले यस ऐनको उद्देश्य बमोजिम काम नगरेको वा आफ्नो पद अनुकूलको आचरण नगरेको वा इमान्दारीपूर्वक कार्य नगरेको वा निजमा कार्यक्षमताको अभाव भएको कारण देखाई प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा तत्काल कायम रहेका एक चौथाई सदस्यले नगरपालिका समक्ष लिखित निवेदन दिएमा कार्यपालिका सदस्यहरूमध्येबाट एक छानविन समिति गठन गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको छानविन समितिले सो सम्बन्धमा छानविन गरी आफ्नो प्रतिवेदन नगरपालिका प्रमुख समक्ष पेश गर्नेछ र नगरपालिका प्रमुखले त्यस्तो प्रतिवेदन छलफलका लागि नगरपालिका समक्ष राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम पेश भएको प्रतिवेदनका सम्बन्धमा नगर कार्यपालिकामा छलफल हुँदा बहुमत सदस्यबाट पदाधिकारी वा प्रतिष्ठानका सदस्यले यस ऐनको उद्देश्य बमोजिम काम नगरेको वा आफ्नो पद अनुकूलको आचरण नगरेको वा इमान्दारितापूर्वक काम नगरेको वा निजमा कार्य दक्षताको अभाव भएको भनी निर्णय गरेमा कुलपतिले त्यस्तो पदाधिकारी वा प्रतिष्ठानका सदस्यलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम पदाधिकारी वा प्रतिष्ठानका सदस्यलाई पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाइ पेश गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्नेछ ।
१२. **कर्मचारी:** (१) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा तोकिएको संख्यामा कर्मचारी रहनेछन् ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमका कर्मचारीको व्यवस्था पुतलीबजार नगरपालिकाले गर्नेछ ।

परिच्छेद-४ विविध

१३. **सम्मान तथा पुरस्कार प्रदान गर्न सक्ने:** पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले भाषा, साहित्य, संस्कृति ललितकला, नाट्यकला वा सङ्गीत सम्बन्धी विषयमा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने व्यक्तिलाई सम्मान, कदर तथा पुरस्कार प्रदान गर्न सक्नेछ ।
१४. **प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने:** पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले प्रत्येक वर्ष आफुले गरेको काम कारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन कुलपतिमार्फत नगर कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।
१५. **शपथ:** आफ्नो कार्यभार समाल्नु अघि प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कुलपतिले नगर प्रमुख समक्ष र उप कुलपति र सदस्यहरूले कुलपतिसमक्ष अनुसूची एक बमोजिमको ढाँचामा शपथ लिनु पर्नेछ ।
१६. **अधिकार प्रत्यायोजन:** (१) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले आफुलाई प्राप्त अधिकारमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानले आफुलाई प्राप्त अधिकारमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार कुलपति वा उपकुलपति वा सदस्य सचिवलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
१७. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न पुतलीबजार नगरपालिकाले पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठानसँग परामर्श गरी आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।
१८. **खारेजी र वचाउ -** पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन २०८० खारेज गरिएको छ । पुतलीबजार प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन २०८० बमोजिम भए गरेका कार्य यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची १
(दफा १८ साग सम्बन्धित)
शपथ

म.....पुतलीबजार नगरपालिका र नगरवासीप्रति पूर्ण बफादार रही सत्यनिष्ठा पूर्वक प्रतिज्ञा गर्छु र ईश्वर, पुतलीबजार नगरपालिका र नगरवासीको नाममा शपथ लिन्छु कि सार्वभौमसत्ता नगरवासी जनतामा निहित रहेको नेपालको संविधानप्रति पुर्ण वफादार रही पुतलीबजार प्रज्ञाप्रतिष्ठानकोपदका कामकाज प्रचलित कानूनको अधीनमा रही कसैको डर नमानी पक्षपात नगरी कसैप्रति पुर्वाग्रह वा खराव भावना नलिई इमान्दारीसाथ गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा आफुलाई जानकारी भएको कुरा म पदमा बहाल रहँदा वा नरहँदा जुनसुकै अवस्थामा पनि प्रचलित कानूनको पालना गर्दा बाहेक अरु अवस्थामा कुनै किसिमबाट पनि प्रकट वा संकेत गर्ने छैन।

मिति:

नाम:

सही

आज्ञाले,
चिरन्जीवी पौडेल,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत,